

PROGRAM CENTRA PRE DETI A RODINY POLOMKA

v zmysle § 1 Vyhlášky MPSV a R SR č. 103/20018 Z. z. , ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Aktualizácia 01.05.2019

a) kontaktná adresa centra a telefónneho čísla alebo iný kontaktný údaj centra,

Názov :	Centrum pre deti a rodiny Polomka
Adresa centra:	Dimitrovova 12, 976 66 Polomka
Kontakt:	0905 778 737
E-mail:	slniecko-dm@stonline.sk riaditel.polomka@ded.gov.sk

b) adresa miesta vykonávania opatrení,

Centrum pre deti a rodiny Polomka
Dimitrovova 12,
976 66 Polomka

c) účel centra podľa § 45 ods. 1, písm. a) a písm. c),

1. Centrum pre deti a rodiny v Polomke je zariadenie zriadené na účel vykonávania :
 - a) opatrení dočasne nahrádzajúcich dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti o nariadení neodkladného opatrenia alebo uložení výchovného opatrenia.
 - c) opatrení na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania :
 1. krízových situácií dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí,
 2. porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu dieťaťa z dôvodu problémov v prirodzenom rodinnom prostredí, náhradnom rodinnom prostredí, širšom sociálnom prostredí a v medziľudských vzťahoch.

d) druh vykonávaných opatrení , ak účelom centra je vykonávanie :

1. *Pobytového opatrenia súdu*, o nariadení ústavnej starostlivosti, o nariadení neodkladného opatrenia alebo uložení výchovného opatrenia. (§ 45 ods. 1, písm. a)
2. *Pobytového opatrenia pre dieťa na základe dohody* (§ 47 ods. 1)
 - dohoda s rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne o dieťa stará, kapacitne 2 miesta (§ 46 ods. 1, písm. a), bod č. 1),
 - na požiadanie dieťa (§ 46 ods. 1, písm. a) bod č. 2),
 - pre plnoletú fyzickú osobu, ktorou je mladý dospelý po ukončení pobytového opatrenia súdu nadobudnutím plnoletosti dieťaťa (§ 46 ods. 1, písm. b), bod č. 2),
3. *Ambulantné a terénne opatrenia* (§ 45 ods. 4 písm. b) a písm. c),

Rodičovský konflikt (§ 45 ods. 1, písm. c)

- Opatrenia pre dieťa a rodičov v rozvodových/rozchodových situáciách (§ 11 ods. 2),
- Odborné metódy práce na prispôsobenie s novej situácii (§ 11 ods. 3, písm. b), bod č. 1,
- Opatrenia na overenie situácie dieťaťa na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa (§ 73 ods. 6, písm. a).

Podpora náhradnej rodinnej starostlivosti (§ 44 a)

- Odborné metódy práce na podporu riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a medziľudských vzťahoch (§ 11 ods. 3, písm. a), písm. b), bod 3),
- Poskytovanie sociálneho poradenstva mladému dospelému po ukončení náhradnej starostlivosti (§ 73 ods. 6, písm. e).

e) forma vykonávania opatrení podľa § 45 ods. 4 zákona,

- a) pobytová forma,

- b) terénna a ambulantná forma,
- c) kombinácia terénnej a ambulantnej formy,

f) opis cieľovej skupiny centra

1. Cieľovou skupinou centra sú :

- a) detí umiestnené na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, o nariadení neodkladného opatrenia alebo o uložení výchovného opatrenia,
- b) plnoletá fyzická osoba, ktorou je mladý dospelý, po ukončení pobytového opatrenia súdu nadobudnutím plnoletosti dieťaťa,
- c) plnoletá fyzická osoba podľa § 44 a), podpora náhradnej osobnej starostlivosti (pestún, poručník), prioritne okres Brezno,
- d) deti na dobrovoľnom pobyte umiestnené na základe dohody s rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, ak je možné pre dieťa vykonávať opatrenie v samostatnej skupine, **maximálne pre 2 deti**,

g) dôvody vylučujúce vykonávanie opatrení pre dieťa v centre na základe dohody (ambulantná, terénna a pobytová forma pre dieťa),

- a) obsadenosť miest v samostatnej skupine na dobrovoľné pobyty dieťaťa,
- b) kapacita detí na samostatnej skupine je pevne stanovená Regionálnym úradom verejného zdravotníctva, Banská Bystrica,
- c) vyčerpanosť fondu pracovného času zamestnancov pre ambulantnú a terénnu prácu,
- d) vzdialenosť klientov do centra nad 30 km, terénna a ambulantná forma sociálnej práce,
- e) ak centrum **n e d i s p o n u j e** personálnym zabezpečením pre výkon opatrení ambulantnou a terénnou formou,
- f) ak centrum nemá zabezpečené priestorové vybavenie pre výkon ambulantnej a terénnej formy,
- g) nepracujeme s deťmi s poruchami správania v dôsledku závislosti na fyzické zneužívanie, telesné týranie, psychické a emocionálne týranie, sexuálne zneužívanie, zanedbávanie (syndróm CAN).

h) celkový počet miest v centre a ak centrum vykonáva opatrenia pobytovou formou vo viacerých budovách centra, počet miest v jednotlivých budovách centra,

1. Celkový počet miest v centre : 36 detí

2. Vnútoraná štruktúra :

- a) Samostatná skupina Horná - 8 detí, kmeňová budova centra,
- b) Samostatná skupina Dolná - 8 detí, kmeňová budova centra,
- c) Profesionálne náhradné rodiny (10) - 20 detí, poskytovaná starostlivosť v rodinnom dome alebo v byte, ktorého je vlastníkom, spoluvlastníkom profesionálny náhradný rodič,

i) opis vnútorných priestorov a vonkajších priestorov centra, a ak sa vykonáva opatrenia pobytovou formou, opis podmienok zachovania súkromia vrátane opisu podmienok na osobnú hygienu, detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou,

1. Špecifikácia objektu: Kmeňová budova centra, rodinný dom s dvoma nadzemnými podlažiami pre 2 samostatné skupiny a prízemím pre administratívu centra.

2. Popis vnútorných priestorov :

- a) *Druhé podlažie*, samostatná skupina Horná, deti využívajú (1) kuchyňa s jedálenským stolom, s komorou, (1) dievčenská izba(1) s počtom lôžok štyri, chlapčenská izba (1) s počtom lôžok štyri, chodba, (1) veľká obývací izba, (1) WC dievčenské so zachovaním súkromia, s možnosťou uzamknúť sa, (1) WC chlapčenské so zachovaním súkromia, s možnosťou uzamknúť sa , (1)

spoločná kúpeľňa pre deti s vaňou, sprchou so závesom, so zachovaním súkromia, možnosť uzamknúť sa.

- b) *Prvé podlažie*, samostatná skupina Dolná, deti využívajú (1) kuchyňa s jedálenským stolom, s komorou, (1) dievčenská izba (1) s počtom lôžok štyri, chlapčenská izba (1) s počtom lôžok štyri, chodba, (1) veľká obývacia izba, (1) WC dievčenské so zachovaním súkromia, možnosťou uzamknúť sa, (1) WC chlapčenské so zachovaním súkromia, s možnosťou zamknúť sa, (1) Spoločná kúpeľňa pre deti s vaňou, sprchou so závesom so zachovaním súkromia, možnosť uzamknúť sa.
- c) *Izby na oboch podlažiach* sú vybavené samostatnými lôžkami, poschodovými posteľami, perinákmi skriňami s dostatočným odkladacím a úložným priestorom pre každé dieťa, stolíkom, stoličkami. Deti majú priestor na učenie a aj osobný priestor na zachovanie súkromia. Kuchyne sú vybavené elektrickými sporákmi, chladničkou kombinovanou s mrazničkou, dvoj - drezom na umývanie riadu, mikrovlnnou rúrou, varnou kanvicou, dostatočným kuchynským vybavením a úložným priestorom. K vybaveniu domácnosti patrí aj automatická pračka, vysávač, žehlička a sušič na vlasy.
- d) *Prízemí*, (3) kancelárie, z toho (1) kancelária pre zamestnancov ekonomicko - prevádzkového úseku, (1) kancelária pre zamestnancov úseku starostlivosti o deti, (1) kancelária pre riaditeľa, (1) spoločná kuchynka, (1) plynová kotolňa, (1) archív a (1) WC pre zamestnancov.

3. Popis vonkajších priestorov :

- a) *Nádvorie centra* je pokryté trávnatým porastom. O jeho údržbu sa stará údržbár. Kosenie sa realizuje podľa potreby motorovou kosačkou.
- b) *V areáli* sa nachádzajú aj hracie plochy (hojdačky, preliezky, otočný kolotoč, kôš na hádzanú). S hľadiska bezpečnosti detí kontrolu ich stavu zabezpečuje a je zodpovedný údržbár. Frekvencia kontrol je jeden krát týždenne pri obhliadke celého areálu.
- c) *Pri centre* sa nachádza prístavba v ktorej je umiestnená garáž, dielňa pre údržbára, dva sklady pre Hornú a Dolnú samostatnú skupinu za účelom odkladania pracovných nástrojov, športových potrieb a iné.
- d) *Pri areály centra* sa nachádza športový štadión, kde ho deti využívajú hlavne na loptové hry, bicyklovanie, korčuľovanie, atletiku a iné aktivity.

j) počet zamestnancov centra, štruktúra pracovných miest s uvedením dosiahnutého vzdelania zamestnancov podľa § 4 ak centrum zabezpečuje odbornú pomoc alebo činnosť podľa § 49 ods. 5 zákona, program centra obsahuje aj informáciu o zabezpečení tejto odbornej pomoci alebo činnosti inými odborníkmi,

Pracovná pozícia	Počet úväzko v	Dosiahnuté vzdelanie
Profesionálny náhradný rodič	10	Úplné stredné vzdelanie
Sociálny pracovník	2	VŠ vzdelanie, 2. stupňa v príslušnom odbore
Psychológ	1	VŠ vzdelanie, 2. stupňa v príslušnom odbore
Vychovávateľ	5	VŠ vzdelanie, 2. stupňa v príslušnom odbore
	1	VŠ vzdelanie, 1. stupňa v príslušnom odbore
Pomocný vychovávateľ	6	Úplne stredné vzdelanie

Terénna a ambulantná práca

Pracovná pozícia	Počet úväzkov	Dosiahnuté vzdelanie
Psychológ NP DEI NS III, t. č. neobsadená pracovná pozícia	1	VŠ vzdelanie, 2. stupňa v príslušnom odbore
Sociálny pracovník NP DI NS III	1	VŠ vzdelanie, 2. stupňa v príslušnom odbore

1. Odborné činnosti sa vykonávajú prostredníctvom odborných zamestnancov :

- a) sociálny pracovník (3)
- b) psychológ (2)

2. Ak je v záujme dieťaťa potrebné zabezpečiť odbornú pomoc alebo činnosť, ktorú centrum nevykonáva, zabezpečí ju inou právnickou osobou alebo fyzickou osobou, ktorá spĺňa požadované odborné predpoklady. Spolupracuje aj s externými odborníkmi v najbližšom okresnom meste alebo krajskom meste centra alebo profesionálnych náhradných rodín :

- a) *klinický psychológ* - filiálna terapia, terapia hrou, psychoterapia,
- b) *pedopsychiatria* - poruchy správania, depresie, úzkostné stavy, seba poškodzovanie a iné,
- c) *centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie* - špeciálno-pedagogická diagnostika, posúdenie školskej zrelosti dieťaťa, diagnostika porúch pozornosti, porúch učenia, hyperaktivita dieťaťa, profesijná orientácie dieťaťa a iné ,
- d) *psychológ referátu poradenstvo - psychologických služieb úradu práce sociálnych vecí a rodiny* , odbor sociálnych vecí mieste príslušný centru - filiálna terapia, terapia hrou, pozorovanie interakcií dieťaťa a žiadateľa , posudzovanie súrodeneckých väzieb,
- e) *Akreditovaný subjekt* - pozorovanie interakcií dieťaťa a žiadateľa, posudzovanie súrodeneckých , väzieb,

k) opis spôsobu oboznámenia detí, rodičov a iných fyzických osôb s programom centra alebo špecializovaných programom centra ,

- 1. Deti v samostatných skupinách sú oboznámené s programom centra pri príchode do centra koordinátorkou skupiny a priebežne podľa potreby na komunitách a tiež sú oboznámené s výchovnými prostriedkami pri porušovaní pravidiel najneskôr do 7 dní od príchodu so skupiny.
- 2. Rodiča detí a iné blízke fyzické osoby dieťaťa sú oboznámené s programom centra pri prvej návšteve.
- 3. Program centra je verejne dostupný na webovej stránke centra.

l) odborne metódy práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre :

Cieľom práce centra je najlepší záujem dieťaťa a jeho potreby :

- a) Úroveň starostlivosti,
- b) Bezpečie a stabilita prostredia,
- c) Ochrana telesného, duševného a citového vývinu,

Pobytové opatrenia :

Sociálna práca je zameraná na identifikáciu potrieb detí a rodiny, mapovanie systémových zdrojov pomoci dieťaťu a jeho rodine, vedenie a hodnotenie prípadovej sociálnej práce. Pri práci sociálny pracovník využíva nasledovne metódy:

- Prípadová konferencia,
- Plánovanie sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou,
- Metódy orientované na podporu a povzbudenie rodiny,
- Motivačný rozhovor (zmena spôsobu životného štýlu, zdravá výživa, hygienické návyky,
- využívanie voľného času, školská dochádzka) pre deti a dospelých,
- Rozvoj rodičovských zručností potrebných k vedeniu domácnosti a zvládaniu každodenných povinností,
- Pomoc rodine pri hľadaní zamestnania a ubytovania,
- Podpora vzťahu dieťa - rodič,
- Sociálna diagnostika,
- Nácvik sociálnych zručností pre deti a dospelých,
- Psychologická diagnostika,
- Sociálne poradenstvo zamerané na eliminovanie, odstránenie problémov, ktoré sú dôvodom umiestnenia dieťaťa do centra,
- Zisťovanie názoru dieťaťa,
- Vedenie rozhovoru s dieťaťom, rodičom, blízkou osobou dieťaťa,
- Osobná návšteva v rodine,
- Pomoc pri riešení výchovných problémov dieťaťa,
- Podporné svojpomocné skupinové stretnutia (workshopy), podpora tímovej spolupráce,
- Spolupráca s externými odborníkmi,
- Vzdelávanie odborného tímu,
- Podpora komunikačných zručností pre deti aj dospelých,
- Podpora náhradných rodín,
- Práca s pôvodnou a náhradnou rodinou,
- Uľahčenie styku dieťaťa s rodičom,
- Pomoc pri sprostredkovaní špecializovaných služieb podľa potrieb rodín,
- Sprostredkovanie komunikácie rodiny so školou, lekárom inými inštitúciami,
- Skupinové komunity s mladými dospelými,

Psychologická činnosť psychológa po príchode dieťaťa do zariadenia sa zameriava na stabilizáciu bezprostrednej emočnej reakcie dieťaťa na záťažovú situáciu prechodu do nového prostredia a vykonáva nasledovné činnosti :

- skríning psychického a emočného stavu klienta,
- psychologické poradenstvo (vrátane profesijného poradenstva, individuálna prevencia),
- individuálna psychoterapia,
- periodická odborná psychodiagnostika,
- účasť na prípadovej konferencii detí,
- sprevádzanie detí k inému odborníkovi, špecialistovi,
- účasť na poradách zariadenia,
- štúdium spisovej dokumentácie,
- štúdium odbornej literatúry k prípadu,
- individuálne a skupinové preventívne programy pre deti,
- psychologická práca s profesionálnymi rodinami,
- konzultačno - poradenská činnosť pre zamestnancov centra,
- príprava detí na prechod do PNR, do iných zariadení, na návrat do biologickej rodiny,
- podpora PNR pri spracovaní straty pri prechode dieťaťa do NRS,
- príprava na rôzne druhy premiestnenia detí,
- psychologická práca s mladým dospelým v zariadení,

- odporúčania najvhodnejšej formy NRS

Ambulantné a terénne opatrenia :

Opatrenia ambulantnou a terénnou formou realizuje *sociálny pracovník* NP DEI NS III a využíva nasledovne metódy:

- Sociálne poradenstvo,
- Rozhovor (motivačný, diagnostický, poradenský),
- Návšteva v rodine, pozorovanie,
- Sociálna diagnostika,
- Prípadové konferencie,
- Socioterapia,
- Preventívna sociálna práca,
- Podpora a sprevádzanie rodičov, dieťaťa,
- Odborná pomoc pre rodičov, dieťa,

Psychologická starostlivosť v rámci terénnej a ambulantnej formy sa t. č. nevykonáva z dôvodu neobsadeného pracovného miesta.

n) opis plánovania a vyhodnocovania výchovnej činnosti v samostatných skupinách ,

1. Výchovná činnosť v samostatných skupinách centra je zabezpečovaná vychovávateľmi v spolupráci s pomocnými vychovávateľmi a odborným tímom podľa plánu výchovnej činnosti s dieťaťom, ktorý zahŕňa individuálnu a skupinovú prácu. Plán výchovnej činnosti s dieťaťom tvorí vychovávateľ spolu s deťmi a vyhodnocuje ho na zmene po večeri.

2. Režim dňa samostatnej skupiny :

6.00 hod. - 6.30 hod	- individuálne zobúdzanie detí podľa veku,
- staršie deti (16.r.) osobná hygiena, raňajky, odchod detí do školy mimo centra, SOU Brezno,
6.30hod. - 7.15hod.	- zobúdzanie mladších detí (základná škola, špeciálna základná škola prípadne materská škola),
- osobná hygieny, raňajky, upratovacie práce podľa rozpisu v kuchyni po dohode s deťmi,
7.15 hod. - 7.30 hod.	- vypravádzanie detí, prípadne doprovod detí podľa potreby do (základnej školy, špeciálnej základnej školy , materskej škôlky),
13.00 hod. - 15.30 hod.	- príchod detí zo školy postupne podľa rozvrhu hodín a druhu navštevovanej školy,
- nákupy potravín podľa potreby jedálneho lístka (rozpis služieb),
- plán výchovnej činnosti s prihliadnutím na individuálne potreby dieťaťa,
15.30 hod. - 16.00 hod.	- olovrant, - záujmová činnosť detí a návšteva krúžkov školy ,
16.00 hod. - 17.30 hod.	- príprava detí na vyučovanie diferencovaná podľa veku,
17.30 hod. - 18.30 hod.	- príprava večere podľa jedálneho lístka (rozpis služieb),
- plán výchovnej činnosti s prihliadnutím na individuálne potreby dieťaťa,
18.30 hod. - 20.30 hod.	- večera, zhodnotenie výchovnej činnosti vychovávateľom, spoločenské hry, individuálne záujmy detí,
20.30 hod. - 21. 00 hod.	- večerná hygiena postupne od najmladších detí po najstaršie, nočný kľud
- Centrum umožňuje deťom *individuálne vychádzky* podľa mentálnej vyspelosti detí po dohode so službu-konajúcou vychovávateľkou.
 - Vychovávatelia vypravádzajú staršie detí na internát, nedeľa 15.30 hod.

- Vychovávateľa jednotlivé zložky výchovy (bod č. 8), zapracovávajú do plánu výchovnej činnosti.
- Cez soboty a nedele je plán výchovnej činnosti zameraný na pracovné a športové aktivity.

3. Na podporu správania sa detí, vychovávateľa využívajú motivačné formy výchovných prostriedkov:

- a) Podpora záujmovej činnosti alebo krúžku dieťaťa mimo centra,
- b) Naplánovaná aktivita dieťaťom pre skupinu,
- c) Návšteva kina mimo centra,
- d) Individuálne vychádzky , predĺženie doby večierky,
- e) Ponúknutá možnosť vybrať si odmenu,
- f) Naplánovať si narodeninovú oslavu , pozvať spolužiakov aj priateľov,
- g) Možnosť výberu osobného darčeka,
- h) vyplatené vreckové na celý mesiac,
- i) a iné,

4. Kritéria na udelenie výchovných prostriedkov - pochvaly a ocenenia za:

- a) mimoriadny prejav a aktivity,
- b) reprezentáciu centra na kultúrnych a športových aktivitách,
- c) dosahovanie vynikajúcich vzdelávacích výsledkov v škole,
- d) vyzdvihnutie pozitívnych vzorov správania dieťaťa,
- e) šírenie dobrého mena centra (zapájanie sa do rôznych súťaží v škole, centre),

5. V profesionálnych náhradných rodinách výchovné činnosti zabezpečujú profesionálni náhradní rodičia v spolupráci s odborným tímom centra.

6. Výchova detí je plánovaná a vyhodnocovaná v pláne výchovnej práce s dieťaťom, ktorý tvorí súčasť individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa. Tvorí sa mesačne za účasti dieťaťa, na poradách skupín a priebežne sa vyhodnocuje. Do výchovného procesu sú zapájaní aj rodičia (ak nemajú rodičovské práva odobraté súdom), príbuzní a osoby blízke dieťaťu prostredníctvom „ Plánu činnosti pre rodinu“, ktorý vychovávateľ odovzdáva rodičovi resp. inej blízkej osobe pri odchode dieťaťa na krátkodobý pobyt mimo Centra.

Plán výchovnej práce s dieťaťom obsahuje :

- a) čiastkové ciele, ktoré nadväzujú na IPROD,
- b) konkrétne úlohy na dosiahnutie stanovených cieľov, kritérium ich hodnotenia a termíny prehodnotenia úloh,
- c) ďalšie rozhodujúce skutočnosti a podstatné udalosti týkajúce sa života dieťaťa v danom období,

7. Výchovný plán sa zameriava najmä na nasledujúce oblasti, pričom vychádza z aktuálnych schopností, zručností a možností dieťaťa:

- oblasť výchovy (sebaobslužné činnosti)
- oblasť sociálnych zručností (spolurozhodovanie, finančná gramotnosť)
- oblasť vzdelávania a pomoci pri príprave do školy - silné a slabé stránky
- oblasť záujmovej a rekreačnej činnosti (talent a voľný čas)
- oblasť emocionality (prežívanie, vzťah k sebe, k iným)
- oblasť zdravotnej starostlivosti
- oblasť spolupráce s rodinou dieťaťa

- oblasť spolupráce s osobami blízkymi dieťaťa

8. Najčastejšie používané metódy :

- a) metóda príkladu a kladného vzoru,
- b) metóda povzbudzovania,
- c) metóda pochvaly,
- d) metóda presvedčovania,
- e) metóda precvičovania,
- f) metóda objasňovania.

9. Tematické okruhy výchovného plánu :

- a) etická výchova, výchova k mravnosti, humanite a demokracii,
- b) rozumová výchova,
- c) spoločenská výchova,
- d) športová výchova - relaxačné aktivity, turistika, pobyt v prírode,
- e) kultúrno-spoločenská a estetická výchova,
- f) pracovná výchova,

p) rozsah hodín počas dňa a dní v týždni, počas ktorých sa vykonávajú jednotlivé opatrenia, ak centrum vykonáva opatrenia ambulantnou alebo terénnou formou ,

1. Centrum vykonáva opatrenia zamerané na rodičovské konflikty a podporu náhradných rodín ambulantnou a terénnou formou podľa potrieb dieťaťa a jeho rodiny na odporúčanie orgánu sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, prioritne Brezno.
2. Sociálny pracovník NP DEI NS III, realizujúci opatrenia ambulantnou alebo terénnou formou je k dispozícii denne v centre počas pracovného týždňa v čase od 7:30 do 15:30.hod. na tel. č. +421 908 549 461. V prípade dohody môže sociálny pracovník poskytovať ambulantné služby aj v poobedných hodinách v centre alebo priamo v komunitných centrách klienta.

q) tvorba a vyhodnocovanie čiastkových plánov individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, opis tvorby a vyhodnotenia individuálneho plánu odbornej práce s dieťaťom a jeho rodinou alebo plánu odbornej práce s plnoletou fyzickou osobou,

1. Individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa (ďalej len „IPROD“) je súbor čiastkových plánov vykonávania odborných činností v centre , najmä:
 - a) Plán sociálnej práce ,
 - b) Plán výchovnej práce s dieťaťom,
 - c) Hlavné úlohy psychologickéj činnosti psychológa v centre,
2. Plán sociálnej práce je jedným z čiastkových plánov IPRodu, vypracúva ho sociálny pracovník v zmysle §30 ods. 8 vyhlášky č.103/2018 Z. z. a obsahuje najmä:
 - mieru ohrozenia dieťaťa a ak sa centrum podieľalo na určení miery ohrozenia dieťaťa, opis postupu určenia miery ohrozenia dieťaťa centrom,
 - zhodnotenie situácie dieťaťa a jeho rodiny,
 - spolupracujúce subjekty na tvorbe plánu sociálnej práce, ak sa na tvorbe plánu sociálnej práce podieľali,
 - ciele sociálnej práce v centre,
 - konkrétne úlohy na dosiahnutie cieľov,

- kritérium hodnotenia splnenia úlohy a termín prehodnotenia úlohy,
- výsledok prehodnotenia plnenia úloh a výsledok prehodnotenia miery ohrozenia dieťaťa,
- ďalšie rozhodujúce skutočnosti, ktoré by mohli napomôcť pri napĺňaní plánu sociálnej práce ,

Súčasťou plánu sociálnej práce je **plán prípravy na osamostatnenie sa mladého dospelého** spracovaný najmenej rok pred dovŕšením plnoletosti dieťaťa. Plán prípravy na osamostatnenie sa mladého dospelého je zameraný na komplexnú pomoc a podporu mladému dospelému v procese jeho osamostatňovania sa, aby po ukončení pobytu v centre disponoval potrebnými kompetenciami, ktoré sú predpokladom jeho integrácie do spoločnosti a zároveň aj jeho uplatnenia sa na trhu práce. Úlohy v pláne sa zmeriavajú individuálne vzhľadom na kondíciu osobnosti mladého dospelého napr. na posilnenie sociálnych zručností, komunikačných schopností, finančnú gramotnosť, orientáciu v sociálnych vzťahoch, svetonázorovú orientáciu a pod.

3. *Plán sociálnej práce sa tvorí na prípadovej konferencii, ktorá sa uskutočňuje do 2-och týždňov od prijatia dieťaťa do zariadenia na príslušnom úrade práce sociálnych vecí a rodiny trvalého pobytu dieťaťa. Participujúcimi subjektmi sú zástupcovia úradu práce sociálnych vecí a rodiny, odborný tím centra, mesto alebo obec, kde má dieťa trvalý, príp. obvyklý pobyt, rodičia, blízky príbuzní, podľa situácie aj deti a akreditovaný subjekt. Vypracováva sa písomne, je dohodnutý spoločný cieľ a úlohy, s prihliadnutím na dôvod umiestnenia dieťaťa do centra. Každý zúčastnený subjekt má stanovené svoje vlastné úlohy vychádzajúce z cieľa. Cieľ sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou je zameraný na návrat dieťaťa do biologickej rodiny, prípravu detí do náhradnej rodinnej starostlivosti alebo prípravu na osamostatnenie sa. Súčasťou plánu sú termíny , konkrétne osoby ktoré zodpovedajú za tvorbu plánu.*

4. *Plán sociálnej práce sa vyhodnocuje podobným spôsobom ako sa tvorí. Participujúce subjekty na spoločnom stretnutí na príslušnom úrade práce sociálnych vecí a rodiny minimálne jedenkrát polročne písomne vyhodnotia stanovené úlohy, čo sa podarilo, čo sa nepodarilo a dôvod prečo sa nepodarilo splniť dané úlohy. Ak je potrebné, dohodnú zmenu cieľa plánu, z dôvodu nesplnia úloh a predpokladu, že to nebude možné ani v budúcnosti. Sociálny pracovník centra o tvorbe a vyhodnocovaní plánu sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou mesačne informuje na porade zamestnancov samostatnej skupiny a zároveň ukladá úlohy pre deti a vychovávateľov zamerané na podporu a udržiavanie kontaktu s rodinou.*

5. *Plán výchovnej práce s dieťaťom obsahuje:*

- a) čiastkové ciele, ktoré nadväzujú na cieľ IPRODu
- b) konkrétne úlohy na dosiahnutie stanovených cieľov, kritérium ich hodnotenia a termíny prehodnotenia úloh príp. prehodnotenia výchovného plánu v súlade s IPROD
- c) ďalšie rozhodujúce skutočnosti a podstatné udalosti týkajúce sa života dieťaťa v danom období
- d) kontaktné údaje vychovávateľa zodpovedného za vedenie plánu výchovnej práce s dieťaťom.

Vychovávateľ sa pri tvorbe a stanovovaní úloh výchovného plánu zameriava na:

- sprevádzanie dieťaťa pri spracúvaní faktu umiestnenia do centra – prečo je dieťa v centre, ako dlho tam bude, kto čo robí pre to, aby sa jeho situácia zlepšila.
- informácie o spôsobe udržiavania kontaktov s rodinou a blízkymi osobami ako aj ďalšie náležitosti programu centra, týkajúce sa dieťaťa.
- spôsob emočnej podpory pri zvládaní umiestnenia do centra – v spolupráci so psychológom..
- citlivé včleňovanie dieťaťa do chodu samostatnej skupiny /profesionálnej náhradnej rodiny – zoznamovanie sa s deťmi/s rodinou PNR, pracovníkmi centra, oboznamovanie sa s pravidlami
- pozorovanie reakcií dieťaťa na každodenné situácie.

- vťahnutie dieťaťa do spolurozhodovania o podstatných udalostiach týkajúcich sa jeho života, plánovania ako aj fungovania samostatne skupiny PNR,.
- pomoc pri prechode do novej školy – zisťovanie úrovne vedomostí a vzťahu k učeniu,
- sprevádzanie dieťaťa pri všetkých zmenách týkajúcich sa jeho života.

Vychovávateľ/ PNR spolu s dieťaťom primerane veku a jeho mentálnym schopnostiam plánuje čiastkové ciele a konkrétne úlohy, ktoré vedie vo výchovnom pláne. Za vypracovanie a vyhodnocovanie plánu výchovnej práce s dieťaťom zodpovedá vychovávateľ, ktorému je dieťa osobne zverené pre potreby plánovania a prostredníctvom podpory sprevádzajúcej osoby. Za vypracovanie a vyhodnocovanie plánu výchovnej práce s dieťaťom umiestneným v PNR zodpovedá PNR v spolupráci s odborným tímom. Vychovávateľ/PNR vo výchovnom pláne vyhodnocuje rozvoj dieťaťa, či sa podarilo úlohy v danom období naplniť, ako to prežívalo dieťa, ako pristupovalo k daným úlohám, aké bolo jeho správanie, či použité metódy alebo odporúčania boli účinné a pod. Vychovávateľ pri tvorbe výchovného plánu zohľadňuje v jednotlivých úlohách aj odporúčania členov odborného tímu priameho kontaktu s dieťaťom, ktoré sú výsledkom diagnostiky alebo ich intervencií počas práce s dieťaťom. Člen tímu priameho kontaktu s dieťaťom, ktorý zistí dôležitú informáciu týkajúcu sa dieťaťa a rodiny o tom bezodkladne informuje ostatných členov tímu (vychovávateľov, PNR, psychológa, sociálneho pracovníka). Ak je to potrebné s danou informáciou sa pracuje v jednotlivých čiastkových plánoch IPRODu. V prípade mimoriadnej situácie, alebo riešenia výchovného problému v samostatne skupine zamestnanci priameho kontakte s deťmi v samostatnej skupine robia písomným záznam (výchovný plán, v zošite pozorovanie alebo v zápisnici z pracovnej porady v samostatnej skupine).

Vychovávateľ/PNR v termíne určenom v IPRODe (napr. aj v rámci adaptácie a diagnostiky) komplexne vyhodnotí písomne celé obdobie v jednotlivých oblastiach, kde posúdi situáciu dieťaťa ako aj jeho psychický, fyzický a sociálny vývin (pedagogická diagnostika). Hodnotí úspechy/neúspechy, ktoré dieťa robí, ako sa posunul jeho rozvoj, ktoré výchovné metódy a použité výchovné prostriedky boli účinné a pod. V procese hodnotenia zároveň zisťuje, ktoré ciele sa naplnili, ktoré sa stali neaktuálnymi, aký pokrok sa dosiahol a pod..

6. *Hlavné úlohy psychologickkej činnosti psychológa centra.* Psychológ po príchode dieťaťa do centra sleduje adaptačný proces dieťaťa (a to adaptáciu dieťaťa na nové prostredie, vytváranie vzťahov a začlenenie sa do PNR alebo samostatnej skupiny), zároveň zrealizuje vstupnú psychologickú diagnostiku, ktorá je súčasťou komplexného posúdenia dieťaťa. Je podkladom pre vypracovanie hlavných úloh psychologickkej činnosti, ktoré sú jedným z čiastkových plánov IPRODu. Tieto sa pravidelne vyhodnocujú a dotvárajú pri prehodnocovaní IPRODu. V rámci ďalšej psychologickej starostlivosti o dieťa psychológ poskytuje psychologické poradenstvo orientované na naplnenie vytýčených cieľov, sprevádza dieťa vývinovými obdobiami, osobnostným rozvojom a aktuálnymi ťažkosťami, ako i procesom interakcie s blízkymi vzťahovými osobami v procese sanácie rodiny. Opakované psychodiagnostické vyšetrenie sa vykonáva vzhľadom k veku dieťaťa a prítomnosti závažných skutočností, ktoré by mohli mať vplyv na diagnostikované oblasti vývinu dieťaťa.

Psychológ sa okrem iného podieľa aj na:

- individuálnych a skupinových preventívnych programoch pre deti
- príprave deti na prechod do PNR, príp. do iných zariadení, na návrat do biologickej rodiny a pod.

- podpore profesionálnych náhradných rodičov pri spracovávaní straty pri prechode dieťaťa do náhradnej rodiny, prípadne akýchkoľvek problémov súvisiacich s výkonom profesionálneho náhradného rodičovstva
- odporúčaní najvhodnejšej formy NRS, jej prehodnocovaní (ako i diagnostike dieťaťa)¹

r) podmienky pre záujmovú činnosť, športovú činnosť, kultúrnu činnosť, rekreačnú činnosť a prejavovanie náboženského vyznania a viery,

1. Každé dieťa má právo na rozvoj svojho talentu a schopností. *Záujmová činnosť* je súčasťou vzdelávania dieťaťa. Je zabezpečená na základe dohody medzi centrom a umeleckou školou v mieste sídla centra :
 - a) hudobný odbor (husle, klavír, akordeón, flauta),
 - b) výtvarný odbor,
 - c) tanečný odbor (spoločenské tance, hip-hop, a iné),
2. *Športová činnosť* je zameraná na šport a turistiku :
 - a) športové aktivity a súťažné aktivity v telocvični základnej školy,
 - b) štadión, pri areály centra, deti ho využívajú hlavne na loptové hry, bicyklovanie, korčuľovanie a atletiku,
 - c) športový krúžok v základnej škole,
 - d) turistický krúžok v základnej škole,
 - e) spevácky a tanečný krúžok v špeciálnej základnej škole,
 - f) v rámci výchovného plánu, turistika do okolia a náučné turistické trasy (chodník Juraja Surovca - Zbojská, vodopády Pohorelá, prameň Boženy Nemcovej Bacúch, výstup na Ďumbier, Veľký Bok,
 - g) iné športové aktivity ponúkané pre verejnosť v obci aj mimo obce centra,
3. *Kultúrna činnosť* je zabezpečovaná v centre alebo aj v iných zariadeniach obdobného charakteru a v spoločenských zariadeniach. Zamestnanci samostatných skupín pripravujú s deťmi rôzne kultúrne programy s ktorými sa prezentujú na rôznych súťažiach alebo vystúpeniach v obci aj mimo obci (Najmilší koncert roka Zvolen, Deň matiek a iné).
4. *Rekreačná činnosť* je deťom poskytovaná v čase jarých, letných a zimných prázdnin podľa finančných možností centra. Platí pravidlo, že pobyt v rodine má prednosť pred rekreačnou činnosťou centra. Deti v samostatných skupinách sa podieľajú na výbere rekreačného zariadenia.
5. V areáli sa nachádzajú aj hracie plochy (hojdačky, preliezky, otočný kolotoč, kôš na hádzanú, počas letných prázdnin je k dispozícii nafukovací bazén a trampolína).
6. Centrum rešpektuje náboženské vyznanie detí, sami sa rozhodujú, prípadne vychovávateľ konzultuje s rodičom či budú v škole navštevovať náboženskú výchovu alebo etickú výchovu.

s) zabezpečenie zdravotnej starostlivosti deťom a plnoletým fyzickým osobám, pre ktoré sa vykonávajú pobytové opatrenia v centre,

1. Základné úkony zdravotnej starostlivosti pre deti v centre sú zabezpečované v zdravotnom zariadení obce Polomka - pediater, stomatológ.

¹ Podľa zákona č. 136/2006 Z. z. o sociálnej starostlivosti, § 18 ods. 1 písm. a)

2. Základné úkony zdravotnej starostlivosti pre deti v profesionálnych náhradných rodinách sú zabezpečované v zdravotných zariadeniach v mieste trvalého bydliska profesionálneho náhradného rodiča.
3. Základné úkony zdravotnej starostlivosti pre dieťa na základe dobrovoľného pobytu budú zaznamenané v dohode s rodičom alebo blízkou osobou, ktorá sa o dieťa stará.
4. Podľa zákona o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, § 6 ods. 9 písm. a) informovaný súhlas sa nevyžaduje v prípade neodkladnej starostlivosti, ak nemožno včas získať informovaný súhlas, ale ho možno predpokladať.
5. Špecializované úkony zdravotnej starostlivosti pre deti umiestnených v centre sú zabezpečované najbližšie k okresnému alebo krajskému mestu:
 - a) Brezno - logopédia, gastroenterológia, oftalmológia, pohotovosť, NSP,
 - b) Banská Bystrica - pedopsychiatrická starostlivosť, neurológia, kardiológia, gynekológia,
6. Špecializované úkony zdravotnej starostlivosti pre deti umiestnených v profesionálnych náhradných rodinách sú zabezpečované najbližšie k trvalému bydlisku profesionálneho náhradného rodiča okresnému alebo krajskému mestu (pedopsychiatria, logopédia, imunológia, urológia, kardiológia).

t) zabezpečenie školskej dochádzky a prípravy na povolanie detí a plnoletých fyzických osôb do 25 roku veku (ďalej len mladý dospelý) po ukončení pobytového opatrenia súdu nadobudnutím plnoletosti dieťaťa v centre,

1. Každé dieťa, ktoré je prijaté do centra pobytovou formou má zabezpečené vzdelávanie v systéme materských, základných, stredných a vysokých škôl v slovenskom jazyku.
2. Centrum zabezpečuje vzdelávanie deťom umiestneným v mieste sídla centra a to v :
 - a) materskej škole,
 - b) základnej škole, vzdeláva aj žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí sú integrovaní v bežných triedach, škola spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradňou Brezno a Detským integračným centrom Banská Bystrica.
 - c) špeciálnej základnej škole, vzdeláva žiakov s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie s ľahkým, stredným, ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia.
3. Centrum zabezpečuje vzdelávanie deťom umiestneným v profesionálnych náhradných rodinách v mieste trvalého bydliska profesionálneho náhradného rodiča a to :
 - a) materská škola,
 - b) základná škola, ktorá vzdeláva aj žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami ktorí sú integrovaní v bežných triedach,
 - c) špeciálna základná škola.
4. Centrum zabezpečuje prípravu na povolanie v jednotlivých typoch stredných škôl:
 - a) Obchodná akadémia, Brezno, denne štúdium 4 roky, odbor ekonomický,
 - b) Súkromná stredná odborná škola pedagogická, EBG, Brezno, denné štúdium 4 roky, odbor vychovávateľstvo , materské školy, opatrovateľstvo,
 - c) Stredná odborná spojená škola, Banská Bystrica, denné štúdium 3 roky, odbor mäsiar, kuchár, čašník, cukrár, murár, kachliar, automechanik,

- d) Stredná odborná spojená škola, Poltár, denné štúdium 3 roky, odbor cukrár,
- e) Stredná odborná spojená škola, Brezno, denné štúdium 3 roky, odbor kuchár, servírka,
- f) Odborné učilište internátne, Valaská, Banská Bystrica, denné štúdium 3 roky, odbor murár, obchodná prevádzka - práce pri príprave jedál ,
- g) Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Zvolen, denné štúdiu, 3 roky, odbor kaderník,
- h) Súkromná stredná odborná škola Hutnícka Železiarne Podbrezová, denné štúdium 4 roky,

v) práva dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia rodičov a blízkych osôb pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a opis práv rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre,

1. Práva dieťaťa

Deti a mladí dospelí majú právo na všetky náležitosti, vyplývajúce zo zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 305/2005) a Vyhlášky č. 103/2018 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia citovaného zákona.

1. Deti a mladí dospelí majú právo :

- a) na kvalifikovanú všestrannú starostlivosť, kvalifikovanú odbornú pomoc zamestnancami centra,
- b) na stabilné prostredie,
- c) na možnosť vytvárať si blízke citové vzťahy s rovesníkmi aj dospelými osobami v centre,
- d) na plánovanú budúcnosť – sanácia rodiny, náhradná rodinná starostlivosť, osamostatňovanie sa v podmienkach centra,
- e) na ochranu v prostredí centra pred šikanovaním, zneužívaním a násilím
- f) na súkromie,
- g) na zachovanie, obnovenie a zlepšovanie kontaktu s rodičmi, súrodencami, príbuznými a blízkymi osobami,
- h) na nadväzovanie kontaktov a vzťahov s blízkymi osobami a rovesníkmi,
- i) na vzdelanie podľa svojich schopností a na výber školy,
- j) na rozvoj svojich schopností, zručností a nadania,
- k) na informácie o výške vreckového , jeho vyúčtovanie a tvorbe úspor,
- l) na taktné a ohľaduplné zaobchádzanie zo strany všetkých zamestnancov a iných detí,
- m) na zdravý životný štýl (stravovanie, rekreačná činnosť a iné),
- n) na starostlivosť o telesné a duševné zdravie ,
- o) na spolurozhodovanie o svojom živote vo všetkých rozhodnutiach, ktoré sa týkajú ich osoby alebo ich rodiny,

2. Deti a mladí dospelí majú právo:

- a) požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv . To platí aj vtedy, ak dieťa nemôže vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť požiadať o pomoc samo, ale prostredníctvom tretej osoby.
- b) na ochranu osobných údajov v zmysle zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov.,.
- c) dožadovať sa ochrany svojich práv u riaditeľky centra v akomkoľvek čase a za akýchkoľvek podmienok na telefónnom čísle 0905 787 737.

4. Práva rodičov

1. Ak rodičia nemajú rodičovské práva nejakým spôsobom upravené, obmedzené alebo odobraté, centrum je povinné spolupracovať s rodičmi pri výchove detí.
2. Centrum je povinné rešpektovať práva rodičov :
 - a) rodičia majú právo na informácie o dieťati,
 - b) rodičia majú právo požiadať o zrušenie ústavnej starostlivosti,
 - c) rodičia majú právo na stretávanie sa s dieťaťom v centre aj mimo centra,

3. Udržiavanie kontaktu s rodičom, ďalšími príbuznými a osobami, ku ktorým má dieťa blízky vzťah .

Počas celého pobytu dieťaťa mimo biologickej rodiny je nutnosť kontinuálne posilňovať vzťahy. Sú veľmi dôležité pre zdravý vývin dieťaťa a pre jeho pochopenie a spracovanie situácie v ktorej sa nachádza. Vždy sa prihliada na záujem dieťaťa.

Formy kontaktu s biologickou rodinou :

- a) osobné stretnutie v centre,
- b) osobné stretnutie mimo centra (po dohode s centrom),
- b) návšteva v rodine za prítomnosti odborného tímu,
- c) krátkodobé pobyty detí (počas prázdnin, sviatkov),
- d) písomný kontakt,
- e) telefonický kontakt,

Kontakt dieťaťa s biologickou rodinou , prípadne s inými blízkymi osobami sa zabezpečuje podľa dohodnutých pravidiel centra.

4. Možnosť detí obrátiť sa na orgán sociálnoprávnej ochrany , verejného ochrancu práv, komisára pre deti, súd, prokuratúru bez vedomia centra :

- a) pri návštevách orgánu sociálnoprávnej ochrany v centre, osobný pohovor s dieťaťom,
- b) poštou, internetom, telefónom ,
- c) stretnutia s prokurátorom, ak dieťa prejaví záujem, osobný pohovor v centre aj mimo centra,
- e) schránka dôvery centra.

5. Doručovanie pošty, prístup na internet a používanie telefónu

- a) Vychovávateľ preberá poštu od sociálnej pracovníčky a doručuje ju deťom do vlastných rúk neotvorenú, rovnako aj balíky. V prípade podozrenia nevhodného obsahu balíka je vychovávateľ povinný byť pri otvorení balíka dieťaťom a v prípade nevhodnosti primerane s ním naložiť a informuje o tom sociálnu pracovníčku. Balíky a listové zásielky zaslané deťom do profesionálnych náhradných rodín sa doručujú cez centrum sociálnym pracovníkom.
- b) Prístup na internet v samostatných skupinách je deťom umožnený podľa ich potrieb , na vypracovanie projektov v rámci prípravy na vyučovanie, vzdelávania sa (Microsoft PowerPoint, Excel, Windows, ...),
- c) Telefón na samostatnej skupine je k dispozícii zamestnancom a deťom centra.
- d) Staršie deti, ktoré majú vlastný mobilný telefón (od rodičov alebo im blízkej osoby) majú povinnosť večer ho odovzdať do 21.00 hod. službu konajúcemu zamestnancovi za účelom zabezpečenia dobrého duševného zdravia, psychickej pohody, výkonnosti, zlepšenia duševnej činnosti, kvality spánku a ochrany pred dlhodobým vplyvom elektromagnetického žiarenia na organizmus.

e) S hľadiska výchovného pôsobenia dieťaťa vychovávateľ môže odobrať dieťaťu mobilný telefón a uschovať ho na určitý čas alebo vrátiť ho rodičovi z dôvodu nevhodného využívania mobilného telefónu, vyhľadávania nevhodných internetových stránok, zneužívania telefónnych čísel, nevhodného správania sa na sociálnych sieťach a iné ohrozenia) .

v) povinnosti dieťaťa, alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a opis povinností rodiča dieťaťa rodičov a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, vrátane podmienok návštev v centre tak, aby návštevy nenarúšali program centra,

1. Zamestnanci samostatných skupín zastupujú vo výchove rodinu a preto sa v nej uplatňujú ustanovenia zákona o rodine kde sú *odvodené povinnosti detí* :

- a) Prejavovať k zamestnancom úctu a rešpekt. Vzájomné nezhody riešia slušným spôsobom, bez používania vulgarizmov. Oslovovať ich „teta“ a „ujo.“
- b) Plniť si úlohy naplánované v Individuálnom pláne rozvoja osobnosti dieťaťa, s úlohami sú oboznámené a sú v prospech ich vývinu.
- c) Dodržiavať režim dňa, pravidlá ustanovené v samostatných skupinách a vnútorný poriadok centra. Zamestnanci samostatných skupín tvoria pravidlá skupiny spoločne s deťmi.
- d) Spolupracovať s vychovávateľmi na ochrane svojho zdravia a bezpečia .
- e) Podieľať sa pomocou na spoločných potrebách skupiny, t. j. pri príprave stravy, nákupoch potravín, upratovaní, šetrným zaobchádzaním s vybavením priestorov centra, pomoc mladším deťom, pomoc pri údržbe vlastných vecí aj zariadenia skupiny.
- f) Konať tak, aby boli zachované práva druhých.
- g) Nedopúšťať sa sexuálneho obťažovania a násilia,
- h) Rešpektovať pokyny službukonajúceho zamestnanca, ktoré sú v súlade so všeobecne záväznými predpismi, vnútornými predpismi centra a dobrými mravmi, starať sa o svoje osobné veci,
- i) Neprisvojovať si cudzí majetok.
- j) Dodržiavať pravidlá hygieny, zachovávať prijaté zdravotné opatrenia, zúčastňovať sa preventívnych prehliadok a lekárskeho vyšetrení,
- k) Dodržiavať čas vychádzok, ktorý bol vopred vzájomne dohodnutý a v prípade omeškania z akéhokoľvek dôvodu, hneď telefonicky kontaktovať službukonajúceho zamestnanca alebo PNR.

2. Maloleté dieťa /mladý dospelý má v priestoroch centra za povinnosť rešpektovať vnútorné pravidlá stanovené centrom. Pravidlá stanovené centrom sa vzťahujú aj na rodičov a osoby blízke k maloletému dieťaťu, ktoré dieťa navštívia v centre. Každá samostatná skupina/profesionálny náhradný rodič si po dohode s rodičmi a osobami blízkymi dieťaťu stanoví čas jeho návštevy.

3. Dohoda s mladým dospelým v centre :

- a) Mladému dospelému po dosiahnutí plnoletosti končí ústavná starostlivosť ale môže požiadať o zotrvanie v centre.
- b) Písomná žiadosť na zotrvanie v centre s odôvodnením.
- c) Spísaná dohoda medzi centom a mladým dospelým do ukončenia základného vzdelania alebo ukončenia si prípravy na budúce povolanie.
- d) Predmetom Dohody sú dohodnuté podmienky poskytovania starostlivosti a taktiež aj povinnosti v centre po ukončení ústavnej starostlivosti.
- e) Súčasťou Dohody je aj konkrétny plán prípravy na osamostatnenie sa.
- f) Centrum si vyhradzuje právo ukončiť dohodu v prípade, ak mladý dospelý opakovane porušuje dohodnuté podmienky.

5. Povinnosti rodičov:

- a) Kontaktovať pracovníkov odborného tímu centra (sociálny pracovník, vychovávateľ skupiny) a vopred si s nimi dohodnúť presný čas a miesto úvodného stretnutia za účelom prekonzultovania návštevy dieťaťa, či ďalšieho postupu.
- b) Dodržiavať zásady kultúrno-spoločenského správania (dodržiavať dohodnuté časy stretnutí, jednať s pracovníkmi centra slušne.
- c) Na stretnutia s dieťaťom, komunikáciou s pracovníkom centra nebyť pod vplyvom žiadnych návykových látok.
- d) Rodič nesmie svojím zdravotným a psychickým stavom ohrozovať zdravie a život detí a zamestnancov centra.
- e) Pri styku s dieťaťom dodržiavať pravidlá, ktoré sa dohodli s pracovníkmi centra.
- f) Na stretnutí s dieťaťom, komunikácií s pracovníkom centra nesmie byť rodič verbálne ani fyzicky agresívny voči dieťaťu ani voči iným deťom či voči pracovníkom centra
- g) V kontakte s dieťaťom vyžaduje centrum schopnosť rešpektovať náladu a chuť dieťaťa na stretnutie sním.
- h) Rodič rešpektuje chod samostatne skupiny/profesionálnej náhradnej rodiny a v prípade organizovanej akcie, resp. inej skutočnosti znemožňujúcej návštevu (ochorenie dieťaťa, návšteva odborného lekára s dieťaťom, stretnutia dieťaťa so psychológom centra a iné okolnosti) si dohodne iný vhodný termín návštevy.
- i) Rodič rešpektuje rozhodnutia pracovníkov centra ak je stretnutie umožnené pod dohľadom odborného zamestnanca z dôvodu vyšetrovania trestného činu páchaného na deťoch a je proti nemu vedené stíhanie orgánmi činnými v trestnom konaní. Neovplyvňovať detí pri spolupráci s vyšetrovaním polície.

w) výchovné prostriedky, ktoré je možné uložiť za nedodržanie povinností vrátane času ich trvania a možnosti prehodnotenia výchovného prostriedku, ak s jeho použitím dieťa alebo plnoletá fyzická osoba, pre ktoré s vykonávajú opatrenia v centre, nesúhlasia,

1. Vychovávateľa v samostatných skupín rozlišujú výchovné prostriedky na posilnenie disciplíny detí a podľa závažnosti sa klasifikujú ako :

- a) menej závažné,
- b) závažné,
- c) mimoriadne závažné,

a) Menej závažné porušenia disciplíny: Porušenia pravidiel skupiny, nerešpektovanie vychovávateľa, neskorý príchod z vychádzky, školy, nedovolené krátkodobé opustenie skupiny.

Výchovné prostriedky : Vysvetľovanie, ústne napomenutie vychovávateľom, koordinátorom skupiny (*pridať dieťaťu domáce práce - vysávanie, utieranie riadu, denné služby, skrátenie vychádzky, skoršia večierka*).

b) Závažné porušenia disciplíny: Opakované porušenia pravidiel skupiny, agresívne správanie voči deťom a dospelým, nadmerné používanie vulgarizmov, napomáhanie pri spoločenských nežiaducich činnostiach,

Výchovné prostriedky : Pokarhanie koordinátorom skupiny, pohovor s odborným tímom so zápisom (*verejné alebo súkromne ospravedlnenie sa, prejavenie ľútosti, neúčast' na spoločenskej akcii skupiny, zákaz hier na počítači, pozeranie televízie, obmedzenie mobilného telefónu na určitý čas po vzájomnej dohode, dohoda o náprave sa správania dieťaťa, poskytnutie vreckového v nižšej sume na určitý čas ako je ustanovená z dôvodu výchovného pôsobenia dieťaťa ak nedosiahlo svoj účel*). Vychovávateľ navrhne zmenu v narábaní s vreckovým a rozdiel

uloží dieťaťu na osobný účet s jeho súhlasom. Ak ide o mladého dospelého, ukončenie dohody o poskytovaní starostlivosti.

c) **Mimoriadne závažné porušenia disciplíny:** Zneužitie dieťaťa, ublíženie na zdraví, útok na fyzickú osobu, seba poškodzovanie, pravidelná konzumácia zakázaných látok, dlhodobé úteky, stretávanie sa s priateľmi, osobami, ktoré požívajú alkohol, drogy a iné omamné látky a ovplyvňujú dieťa.

Výchovné prostriedky : Dôkladné prešetrenie udalosti so zápisom koordinátorom samostatnej skupiny, odborným tímom, riaditeľom centra a oznámenie udalosti príslušnému orgánu sociálnoprávnej ochrany (*vychádzky mimo centra len za prítomnosti vychovávateľa, zapojenie rodiča do opatrení výchovného pôsobenia, privolanie polície, podanie trestného oznámenia, návrh na zmenu zariadenia*).

2. O uložení výchovného prostriedku, jeho charaktere a rozsahu, dĺžke trvania a podmienok prehodnotenia, skrátenia, predĺženia alebo zrušenia prostriedku pre dieťa alebo plnoletú fyzickú osobu pre ktorú sa v centre vykonávajú opatrenia, rozhoduje spravidla službukonajúci vychovávateľ v súčinnosti so sprevádzajúcim vychovávateľom, koordinátorom samostatnej skupiny a odborným tímom centra. Dieťa alebo plnoletá fyzická osoba je o procese uloženia výchovného prostriedku priebežne informovaná, má právo vyjadriť svoj súhlas alebo nesúhlas s uložením výchovného prostriedku.

3. Postupnosť riešenia výchovných problémov:

a) *Ústne upozornenie dieťaťa* (vychovávateľ), výber vhodných výchovných metód, vysvetľovanie, povzbudzovanie, stanovenie jasných hraníc a pravidiel, jasná komunikácia, prípadne obmedzenie výhod podľa závažnosti priestupku.

b) *Pohovor s dieťaťom* (koordinátor skupiny) ak upozornenie neprináša očakávaný efekt.

c) *Konzultácia s odborným tímom* pri opakovanom nedodržiavaní dohodnutých pravidiel, ak pohovor a práca s dieťaťom neprinášajú očakávaný efekt odporúča sa postupovať podľa ďalej stanovených bodov.

d) *Pokarhanie*, t. j. písomné vyslovenie nespokojnosti so správaním sa dieťaťa, vychovávateľ a koordinátor skupiny.

e) *Dohoda o náprave správania sa s dieťaťom*, forma pohovoru so zápisom, dohodnutie pravidiel na dobu určitú, po určenom termíne sa správanie dieťaťa opäť prehodnotí.

Účastníci: dieťa, vychovávateľ, odborný tím, prípadne riaditeľ. Výstupom je spísaný a účastníkmi podpísaný zápis o náprave správania sa dieťaťa. Počas trvania doby vychovávateľ zapisuje všetky úspechy aj neúspechy dieťaťa, aby bolo možné objektívne vyhodnotiť zmeny v jeho správaní.

f) *Zvažovanie premiestnenia dieťaťa do iného vhodnejšieho typu zariadenia* súdnou cestou. O premiestňovaní dieťaťa do iného zariadenia sa verejne vyjadrujú všetci zamestnanci samostatnej skupiny, odborný tím a riaditeľ na skupinovej porade.

g) *Riešenie závažnejších priestupkov:* krádež, šikanovanie, fyzické napadnutie, záškoláctvo, sexuálne obťažovanie, užívanie návykových látok a pod.

1. službukonajúci vychovávateľ urobí interný zápis, informuje koordinátora skupiny, resp. odborný tím,

2. nasleduje pohovor s dieťaťom za účasti vychovávateľa, riaditeľa a odborného tímu - Udeľí sa vhodné výchovné opatrenie.

4. Formy udeľovania výchovných prostriedkov :

a) Ústna, na samostatnej skupine, komunite, spoločnom stretnutí všetkých detí,

b) Písomná, pochvalný list, diplom,

c) Vecný nákup, dar, § 67 zákona č. 305/2005 Z. z.,

x) spôsob poskytovania vreckového deťom v centre

1. Centrum za účelom usmerňovania sociálneho vývinu dieťaťa a mladého dospelého poskytuje mesačne deťom vreckové.
2. O spôsobe využitia vreckového rozhoduje dieťa. Dieťaťu je vychovávateľom/profesionálnym náhradným rodičom poskytnutá potrebná pomoc zohľadňujúca jeho vek a rozumovú vyspelosť. Učí ho finančnej gramotnosti v rámci nácviku hospodárenia s vreckovým.
3. Predpis vreckového v centre vystavuje účtovníčka na začiatku mesiaca a odovzdáva vreckové v hotovosti koordinátorke samotnej skupiny podľa zoznamu detí, ktorá vedie evidenciu vreckového. Prevzatie vreckového podpisuje koordinátorka skupiny a následne každé dieťa.
4. Predpis vreckového v profesionálnej náhradnej rodine vedie účtovníčka, na začiatku mesiaca zasiela bankovým prevodom na vytvorené účty profesionálnym náhradným rodičom. Evidenciu vreckového vedie profesionálny náhradný rodič na tlačive „Evidencia prevzatia vreckového v profesionálnej náhradnej rodine“. Prevzatie vreckové podpisuje dieťa, v prípade ak ešte dieťa nevie písať v 6. roku veku, podpisuje ho profesionálny náhradný rodič.
5. Centrum vypláca vreckové deťom za celý mesiac aj pri príchode alebo odchode dieťaťa do centra počas mesiaca alebo po preradení dieťaťa do vyššej vekovej kategórie počas mesiaca.
6. V centre sú deti usmerňované k viacerým možnostiam dobrovoľného nakladania s vreckovým:
 - a) k tvorbe úspor so súhlasom dieťaťa a navrhnutou čiastkou, šetrenie na dôležité udalosti,
 - b) úschove časti vreckového na určitý čas, šetrenie na zakúpenie si určitej osobnej veci,
 - c) preberanie vreckové týždenne podľa potreby dieťaťa,
 - d) preberanie si vreckové jednorázovo za mesiac zákonom stanovenej výške ,
7. Vychovávateľ/profesionálny náhradný rodič spoločne s dieťaťom najmenej 2 x polročne zhodnotia účel usmerňovania detí s vreckovým, prípadne navrhnu iné zmeny aby poskytovanie vreckového splnilo svoj účel.

y) postup pri rizikových situáciách dieťa alebo plnoletej fyzickej osoby pre ktorú sa vykonáva pobytové opatrenie v centre,

Rizikovou situáciou sa rozumie akákoľvek neočakávaná situácia, na ktorej zvládnutie nepostačujú bežné postupy, vyžadujú si krízový plán. Medzi rizikové situácie radíme :

1. Agresivita, amok , záchvat, zúrivosť a iné nepredvídané prejavy správania detí

V prípade verbálnej alebo brachiálnej agresivity spojenej s atakmi, ktorú nedokáže službukonajúci vychovávateľ svojimi kapacitami zvládnuť, kontaktuje službukonajúci vychovávateľ záchranné zložky, pričom do ich príchodu na miesto ochraňuje zdravie a život ostatných detí centra.

2. Nočné vniknutia cudzích nepovolaných osôb do Centra - rušenie nočného kľudu po 22. 00 hodine

Pomocný vychovávateľ upozorní a vyzve cudzie osoby cez okno na poschodí aby opustili Centrum z dôvodu neoprávneného vniknutie na cudzí pozemok, rušenia nočného kľudu a bezpečnosti detí. V žiadnom prípade neotvára dvere neznámym a cudzím osobám v nočných hodinách. Ak cudzie osoby neakceptujú výzvu , privolá telefonický policajnú hliadku, upokojí deti a sústredí ich do jednej miestnosti v prípade ich vystrašenia (ak sú deti hore) do príchodu polície, informuje o situácii riaditeľku a zaznamená zápis v nočnom hlásení,

3. Úteky dieťaťa z Centra

V prípade, že dieťa sa nevráti z vychádzky v dohodnutý čas, ale mešká do konca služby a nevie sa s nim spojiť vychovávateľ, nevie kde sa nachádza je nutné oznámiť túto skutočnosť bezodkladne najbližšiemu útvaru policajného zboru a následne oboznámiť riaditeľku a sociálnu pracovníčku centra. Útek ohlasuje vychovávateľ, ktorému končí služba počas ktorej sa útek uskutočnil. Poskytne polícii informácie o dieťati vypíše tlačivo o úteku s aktuálnou fotografiou dieťaťa.

4. Nepredvídané ochorenie - akútna hospitalizácia dieťaťa v noci

Službu konajúci vychovávateľ privolá rýchlu zdravotnú službu, podľa potreby robí aj doprovod dieťaťa poskytuje lekárom potrebné informácie o dieťati. Dohľad ostatným deťom v nočnej službe zabezpečuje vychovávateľ z Hornej samostatnej skupiny kým sa nevráti vychovávateľ. Vychovávateľ informuje riaditeľa, odborný tím o hospitalizácii dieťaťa. Sociálny pracovník informuje o dôvodoch hospitalizácie dieťaťa biologických rodičov a orgán sociálno- právnej ochrany a sociálnej kurately príslušný trvalého bydliska dieťaťa.

5. Príchod dieťaťa pod vplyvom omamných látok

V zmysle dohovoru o právach dieťaťa sú zamestnanci centra povinní zabezpečovať aktívnu ochranu detí pred sociálno-patologickými javmi, monitorovať zmeny v správaní detí a v prípade dôvodného podozrenia z fyzického alebo psychického týrania, ohrozovania mravného vývinu dieťaťa alebo požívania alkoholu alebo drog bezodkladne riešiť problém za súčinnosti OT, príslušným odborom sociálnych vecí, pediatrom a príslušným oddelením policajného zboru. Vychovávateľ by mal vedieť rozpoznať príznaky omamných látok, podľa reči, gestikulovania, dychu, očí a komunikácie a koordinácie pohybov :

- a) **Alkohol** je možné overiť dychovou skúškou - digitálny alkohol test, nechať dieťa vyspať, riešiť situáciu podľa závažnosti,
- b) **Drogy** je možné otestovať v moči (THC MARIHUANA TEST). Ak je správanie detí zmenené a zamestnanec má podozrenie na prítomnosť drogy v tele dieťaťa, okamžite zabezpečí podanie testu na zistenie prítomnosti drogy. Ak je test na drogu pozitívny, okamžite informuje o situácii riaditeľa centra.
- c) **Fajčenie je v centre zakázané.** V prípade porušenia zákazu, kde je usvedčujúci dôkaz u dieťaťa (zápach dymu v dychu, rukách, oblečení, nájdenie cigarety) vychovávateľ vyvodí potrebné výchovné opatrenia a zakomponuje do individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa.

6. Nepredvídané úrazy dieťaťa počas dňa v centre, škole, mimo centra

- a) Vychovávateľ je povinný dieťa ošetriť pri menšom úraze (škrabanec, malá odrenina, krvácanie z nosa , pád z bicykle, kolieskové korčule, lyže, sánky, korčule a iné malé úrazy), zrealizovať zápis o úraze v zošite úrazov, Zošit denného hlásenia a následne informuje koordinátorku skupiny a riaditeľa.
- b) Ak dieťa utrpí úraz, ktorý si vyžaduje ošetrovanie lekárom, službukonajúci vychovávateľ odvedie dieťa na lekárske ošetrovanie zdravotníckym vozidlom, prípadne taxislužbou, ak nie je v centre šofér. Po návrate z ošetrovania zamestnanec zaznamená úraz v Evidencii úrazov, v zošite denného hlásenia, zabezpečí odovzdanie lekárskeho záznamu o ošetrení úrazu detskej lekárnici. Informácie podá koordinátorovi a riaditeľke centra.
- c) Pri výskyte malého úrazu v škole (narazený prst pri volejbale, futbale, beh) škola zasiela dieťa na vyšetrenie cez centrum,
- d) V prípade úrazu, ktorý ohrozuje život dieťaťa, službukonajúci vychovávateľ podá dieťaťu prvú pomoc, privolá rýchlu zdravotnú pomoc a okamžite informuje riaditeľku centra.

7. Vážne nezhody medzi deťmi (fyzické napadnutie)

Pri vzniknutom konflikte sa vychovávateľ snaží vyriešiť danú situáciu okamžite. V prípade, že sa mu nedarí situáciu vyriešiť a konflikt pokračuje, je ohrozené zdravie detí, podľa situácie kontaktuje políciu alebo inú kolegyňu, ktorá by mohla danú situáciu pomôcť ošetriť. O konflikte vychovávateľ informuje koordinátorku skupiny a odborný tím. Koordinátorka skupiny uskutoční pohovor s aktérmi konfliktu a podľa potreby s nimi ďalej pracuje.

8. Šikanovanie

Pri výskyte takéhoto správania vychovávateľ informuje odborný tím a koordinátorku skupiny, ktorí zvlášť s agresorom aj obeťou uskutočnia individuálny pohovor za účasti vychovávateľa.

9. Samopoškodzovanie sa

a) v prípade zistenia ubližovania si dieťaťa, službukonajúci vychovávateľ zrealizuje pohovor s dieťaťom, zmeny zaznamenávajú zamestnanci skupiny v Knihe pozorovania dieťaťa so zápisom do individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa,

b) tímová spolupráca zamestnancov skupiny s dieťaťom a odborným tímom, hľadanie pomoci dieťaťu,

c) ak je interná pomoc neúčinná hľadanie externej odbornej pomoci dieťaťu mimo centra, zápis operatívna porada,

10. Ohrozovanie vychovávateľa dieťaťom

Vychovávateľ by sa mal snažiť zachovať pokoj, nestupňovať konflikt, pošle iné dieťa po pomoc (kolega, odborný tím). V prípade vážneho ohrozenia zdravia agresorom sa privolá polícia.

11. Opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa pred poškodzovaním vlastného zdravia

Ak deti a mladí dospelí ešte nemajú schopnosť porozumieť preventívnym opatreniam na zabezpečenie zdravého životného štýlu alebo tieto opatrenia odmietajú prijať, centrum je povinné uplatniť ďalšie opatrenia, ktoré zamedzia poškodzovaniu zdravia dieťaťa. Opatrenia trvajú až do doby, kým deti a mladí dospelí pochopia škodlivosť svojho správania:

a) zamedziť večerným a dlhým denným vychádzkam detí a mladých dospelých, ak je podozrenie, že dochádza k nekontrolovateľnému správaniu,

b) ak mladiství odmietajú toto opatrenie, ochrániť ich zdravie dočasne alebo trvalo premiestnením do iného typu zariadenia,

c) ak odmietajú dodržiavať opatrenie mladí dospelí, je to dôvod na ukončenie dohody o zotrvaní mladého dospelého v centre, uzatvorenej medzi centrom a mladým dospelým,

d) poskytnúť dieťaťu liečenie v prípade, že požíva alkohol resp. drogy a zabezpečiť jeho premiestnenie do vhodnejšieho typu zariadenia, aby nedošlo k trvalému poškodeniu zdravia a závislostiam,

e) zamedziť vstupu do centra osobám, ktoré preukázateľne vo zvýšenej miere ohrozujú zdravý životný štýl detí a mladých dospelých a primeraným spôsobom o tom informovať rodičov týchto osôb, prípadne iné orgány.

f) kontrolovať dodržiavanie opatrení v spolupráci s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a obcou v domácom prostredí, v prípade ich nerešpektovaní obmedziť pobyt detí v dysfunkčnom prostredí

12. Opatrenia na zabezpečenie bezpečného prostredia v centre

- a) Zamestnanci centra sú zodpovední za vytvorenie pokojnej a tvorivej atmosféry, ochranu fyzického a psychického zdravia detí.
- b) Zamestnancom je zakázané používať všetky formy telesných trestov na dieťať a iné hrubé alebo ponižujúce formy zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú ujmu alebo psychickú ujmu.
- c) Ak zamestnanci zistia nedostatky na predmetoch, pomôckach alebo zariadení, ktoré môže ohroziť zdravie alebo bezpečnosť detí, zabezpečia ich odstránenie osobne alebo požiadajú o ich odstránenie údržbára.
- d) Službukonajúci vychovávateľ je zodpovedný za bezpečie detí, preto si režim dňa a činnosti v ňom upraví tak, aby mal prehľad o deťoch, ktoré nie sú v jeho prítomnosti v čase, keď vykonáva obslužné činnosti (varenie, pomoc iným deťom a pod.).
- e) Službukonajúci vychovávateľ skontroluje bezpečnosť na dvore, podľa potreby odstráni z dosahu nebezpečné predmety, prípadne zabezpečí ich likvidáciu údržbárom centra.
- f) V čase letných mesiacov s vysokými dennými teplotami musia mať deti pri pobyte vonku hlavu krytú vhodným doplnkom (šiltovkou, klobúkom a pod), aby sa predišlo úpalu. Oblečenie majú mať vzdušné, z prírodných materiálov. Deti majú zabezpečený pitný režim.
- g) V letnom období sa pobyt vonku na priamom slnečnom žiarení zvyčajne v čase od 11.00 do 15.00 hod. obmedzuje na minimum.

13. Havarijné situácie v centre (voda, plyn , elektrina)

Rieši službukonajúci zamestnanec nahlásením havárie príslušnej organizácii na zverejnené havarijné telefónne linky. Zamestnanci centra sú informovaní o umiestnení hlavného uzáveru vody, plynu a elektriky, ktoré v prípadoch havarijnej situácie vypínajú.

14. Požiar

Zamestnanec, ktorý zistí požiar upozorní všetkých zamestnancov, poplach oznamuje slovom HORÍ, bezodkladne ohlásí vznik požiaru na ohlasovňu požiarov – **tiesňová linka 112**, vykoná nevyhnutné opatrenia na záchranu ohrozených osôb (evakuácia detí). Ak je to možné uhasí požiar dostupnými hasiacimi prostriedkami (voda, piesok, ručné hasiace prístroje, vlhké prikrývky a pod.) alebo vykoná opatrenia na zamedzenie jeho šírenia. Odpojí hlavný vypínač elektriny a hlavný uzáver plynu).

Mgr. Marta Kysucká
riaditeľka CDR